Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

22.10.2025

Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

VNS 6/2025 vp

Lausunto sisäisen turvallisuuden selonteosta

Asia

Puolustusvaliokunta on pyytänyt lausuntoa sisäisen turvallisuuden selonteosta. Sisäministeriö lausuu seuraavaa.

Yleistä

Selonteko muodostaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen ja puolustusselonteon kanssa kolmen turvallisuusselonteon kokonaisuuden ja täydentää niiden sisältöjä. Se tarkastelee Venäjän hyökkäyssodan ja sitä seuranneen laajan turvallisuusympäristön muutoksen vaikutuksia Suomen sisäiseen turvallisuuteen ja nostaa esiin sisäisen turvallisuuden kannalta keskeiset priorisoidut uhkat sekä niitä koskevat toimenpiteet ja tavoitteet. Selonteko sisältää myös katsauksen sisäisen turvallisuuden yleiseen kehitykseen ja keskeisiin muutoksiin suhteessa edelliseen sisäisen turvallisuuden selontekoon.

Sisäisen turvallisuuden painopisteitä ja tavoitteista

Venäjän hyökkäyssota ja sitä seurannut laaja turvallisuusympäristön muutos vaikuttaa merkittävällä tavalla sisäisen turvallisuuden kenttään ja toimijoihin.

Selonteko tuo esiin, että sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat kokonaisuus. Ulkoiset uhat ovat vasta äärimmäisessä tilanteessa sotilaallisia, ja vastuu muiden uhkien tehokkaasta torjunnasta lankeaa sisäisen turvallisuuden toimijoille. Ne ovat avainasemassa yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan varmistajina, hybridiuhkiin vastaamisessa, kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa sekä väestönsuojelussa.

Suomella tulee olla kyky vastata niin kasvaviin tavanomaisempiin turvallisuusuhkiin kuin myös varautua myös erityisen vakaviin uhkiin. Nämä uhkat on tunnistettu selonteon valmisteluun osallistuneiden keskeisten ministeriöiden sekä sisäisen turvallisuuden viranomaisten kanssa ja niistä on muodostettu selonteon kahdeksan painopistettä.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Poliisille ja muille viranomaisille tulee säännöllisesti poikkeavia havaintoja kriittiseen infrastruktuuriin liittyen. Ne voivat olla murtoja, vahingontekoja tai esimerkiksi droonien lennättämistä kohteiden lähettyvillä. Droonihavainnot Puolassa, Tanskassa ja Saksassa alleviivaavat tarvetta panostaa laajasti yhteiskunnan ja kriittisten toimintojen turvaamiseen. Viranomaisten vastatoimintasuorituskykyä droonien havainnointiin, seurantaan ja torjuntaan kehitetään. Myös EU-tasolla tarvitaan droonien torjuntaan viranomaisyhteistyötä jäsenmaissa ja EU:n alueella yleisesti sekä yhteistä rajat ylittävää tilannekuvaa.

Kriittisen merenalaisen infrastruktuurin turvallisuus ja häiriönsietokyky ovat Suomelle keskeinen kansallisen turvallisuuden kysymys. Kriittisen merenalaisen infrastruktuurin turvallisuus lähtee liikkeelle infrastruktuurin omistajien primäärivastuusta, rakenteellisista suojaustoimista sekä omistamaansa infraan liittyvästä tilannetietoisuudesta ja sen valvonnasta infran suunnitellun toiminnan häiriintymisen havaitsemiseksi. Viranomaistoimien osalta rantavaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on ensisijainen vastuu reagoinnista, puuttumisesta ja tilanteen hallinnasta merenalaiseen infrastruktuuriin kohdistuvissa uhkatilanteissa. Suomessa tässä roolissa toimivat lakisääteisten tehtäviensä osalta Rajavartiolaitos, poliisi ja Traficom. EU:n ja Naton tasolla Suomen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa yhteistä tilannekuvaa, pelotetta, reaktiokykyä ja riittävän korjauskapasiteetin saatavuutta. Näin pyritään vahvistamaan kriittisen merenlaisen infrastruktuurin valvontaa ja vaurioiden ennaltaehkäisemistä sekä niihin reagoimista asiaankuuluvalla tavalla. Saumattoman kiinteä yhteistyö ja tiedonkulku operatiivisen viranomaisvasteen toimijoiden kanssa on ehdoton edellytys.

Selonteko huomioi Ahvenanmaan erityisaseman ja siitä johtuvat eri viranomaisten toimivaltuuksien rajat. Viranomaisten ja yksityisten toimijoiden saumaton yhteistyö on olennaista olemassa olevan ja jatkossa rakennettavan infrastruktuurin suojaamiseksi. Kansallisen suorituskyvyn ylläpidon ja kehittämisen rinnalla hyödynnetään EU:n ja Naton osaamista ja kyvykkyyksiä.

Suomen rooli EU:ssa ja Natossa sekä korkean teknologian maana lisää sen kiinnostavuutta vieraiden valtioiden vakoilutoiminnan kohteena. Selonteko tunnistaa Venäjän ja Kiinan luoman uhkan, kohdistui se valtiorakenteeseen tai yhteiskunnan muihin osiin. Suomen tiedustelukyky ja yhteistoiminta kansallisesti ja kansainvälisesti ajantasaisen tilannekuvan ylläpitämiseksi luovan perustan, jolla uhkia, mukaan lukien hybridivaikuttaminen, voidaan tunnistaa, ennalta estää ja torjua.

EU- ja Nato-jäsenmaana Suomeen kohdistuu jatkuvaa ja aiempaa monimuotoisempaa vihamielistä informaatiovaikuttamista. Vihamielisessä valtiollisessa informaatiovaikuttamisessa hyödynnetään uusia teknologioita ja vaikuttamisalustoja ja etenkin tekoälyn kehitys tekee informaatiovaikuttamisesta ja sen keinovalikoimaan kuuluvasta disinformaatiosta entistä kohdennetumpaa ja vahingollisempaa. Tämä asettaa vaatimuksia koko yhteiskunnan yhtenäisyydelle ja kriisinkestävyydelle. Selonteossa mainituilla toimilla luodaan edellytyksiä vastata hybridiuhkiin, suojataan yhteiskuntaa ennakoivasti ulkopuoliselta vaikuttamiselta ja vahvistetaan väestön turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä. Viranomaisviestintä suunnitellaan ja toteutetaan tavalla, joka tukee avoimuutta ja ylläpitää maamme

ainutlaatuisen korkeaa kansalaisten luottamusta valtiorakenteisiin ja viranomaisiin.

Selonteon mukaisesti Suomi on tehokas toimija laittoman maahantulon torjunnassa, laajamittaiseen maahantuloon varautumisessa ja hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. EU-tasoisten tietojärjestelmien kehittämiseen vaikuttaminen ja niiden tehokas käyttö luovat edellytyksiä henkilöllisyyden varmentamiseksi sisä- ja ulkorajatarkastuksissa sekä oleskelulupien valvonnassa. Laajamittaisen ja välineellistetyn maahantulon hallinnan merkitys on tunnistettu, torjuntatoimia haittojen hallitsemiseksi on käynnistetty ja varautumistoimenpiteitä jatketaan. Venäjän luoma riski vihamielisenä toimijana välineellistetyn maahanmuuton mahdollistajana on tiedostettu.

Suomalaisen yhteiskunnan kokonaissietokyky rakentuu yksilöiden sietokyvystä. Siviiliväestön suojaamisella varmistetaan maamme elintärkeiden toimintojen jatkuvuus kaikissa oloissa. Selonteon kirjaukset tukevat pitkäjänteisesti toteutetun siviilivalmiuden ja väestönsuojelun rakenteen ylläpitoa ja kehittämistä. Suomen kansainvälisessä mittakaavassa laajan ja hyvin varustetun väestönsuojajärjestelmän ylläpidosta huolehtiminen ja jatkokehittämisen tarpeiden huomiointi luovat perustan kansalliselle kriisinkestävyydelle. Harjoittelu ja valmiuksien testaaminen sekä huoltovarmuuden ylläpitäminen EU:n rahoitusinstrumentteja hyödyntäen tukevat valtakunnallista varautumista ja toimintavalmiutta.

Johtopäätöksistä

Sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on keskeinen rooli erilaisten onnettomuuksien ja häiriöiden tai rikosten tapahtuessa. Viranomaisten vastuu ulottuu suomalaisten arjen turvallisuudesta poikkeusoloihin. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskykyyn tehtävät panostukset ovat panostuksia myös ulkoiseen turvallisuuteen, koska sisäisen turvallisuuden toimijoilla on normaalioloissa keskeinen rooli myös ulkoisiin turvallisuusuhkiin vastaamisessa.

Erilaisiin turvallisuusuhkiin tulee kyetä varautumaan ja vastaamaan tehokkaasti. Tämä edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä sekä riittäviä viranomaisresursseja ja -toimivaltuuksia. On ensiarvoisen tärkeää, että turvallisuustoimijoiden perustoimintojen suorituskyky pidetään hyvällä tasolla. Tämä luo edellytykset myös hybridiuhkiin ja vakavampiin häiriötilanteisiin vastaamiselle. Ulkoisen turvallisuusympäristön muutoksen myötä Suomella tulee olla kyky varautua myös erityisen vakaviin uhkiin, kuten sotaan ja aseelliseen konfliktiin.

Turvallisuusympäristön heikentyminen aiheuttaa väestössä huolta ja korostaa koko yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden merkitystä. Viranomaistoiminnan ohella korostuu myös yksilöiden ja erilaisten yhteisöjen vastuu oman ja lähiympäristön turvallisuuden edistämisestä. Lisäksi korostuu kyky ymmärtää ja seurata kansainvälisiä kehityskulkuja sekä ennakoida niiden vaikutuksia ja muun muassa teknologista kehitystä.

Selonteossa mainittuihin riskeihin ja haitallisiin kehityskulkuihin vastaaminen edellyttää sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten, rikosoikeudesta vastaavien oikeudenhoidon viranomaisten ja tuomioistuinlaitoksen

voimavarojen varmistamista. Voimavarojen varmistaminen kattaa strategisten ja operatiivisten suorituskykyjen kokonaisvaltaisen kehittämisen. Vaalikausien ylitse ulottuvina voimavaratarpeina on tunnistettu henkilöstömäärän lisääminen poliisissa (tavoitetaso 8800 henkilötyövuotta) ja Hätäkeskuslaitoksessa (tavoitetaso 630 henkilötyövuotta), vuosittainen indeksitarkistus poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin sekä Rajavartiolaitoksen investointeihin, pelastustoimen viranomaisten suorituskyvyn kehittäminen ja sisäisen turvallisuuden viranomaisten tilannekuva- ja viestiyhteyksien kehittäminen.

Erityisasiantuntija Eeva Koivunen

Jakelu Puolustusvaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Rantanen
Valtiosihteeri Tamminen
Erityisavustaja Kinnunen
Kansliapäällikkö Sarasmaa
Johdon sihteerit Landström, Söderman, Mäkiprosi
Osastopäällikkö Aalto
oikeus.sm@gov.fi